PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. április 23.[1]

C-110/14. sz. ügy

Horațiu Ovidiu Costea
kontra
SC Volksbank România SA

(a Judecătoria Oradea [Románia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Fogyasztóvédelem — A fogyasztónak a 93/13/EGK irányelv 2. cikke b) pontja értelmében vett fogalma — Ügyvédi hivatást gyakorló természetes személy által kötött hitelmegállapodás — Olyan hitel, amelynek fedezete a kölcsönvevő ügyvédi irodájának tulajdonát képező ingatlan — Az ismeretek és a foglalkozás hatása a fogyasztói minőségre — A hitel céljának meghatározása — Kettős célú szerződések a 2011/83/EU irányelv (17) preambulumbekezdése értelmében — A járulékos szerződés hatása az alapszerződésre”

1. A Judecătoria Oradea (Románia) által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem lehetőséget nyújt a Bíróságnak arra, hogy állást foglaljon a fogyasztónak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv[2] (a továbbiakban: irányelv) 2. cikke b) pontja szerinti fogalmáról, amelynek értelmében „fogyasztó” minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén.

2. Bár a fogyasztó fogalmát az ítélkezési gyakorlat az uniós jog különböző területein is értelmezte, e fogalom jelenleg még nem nyert kimerítő magyarázatot a jelen ügyben értelmezést igénylő irányelv[3] sajátos területére vonatkozó ítélkezési gyakorlat szempontjából. Konkrétan, ez az ügy abból a szempontból sajátos, hogy kétségbe vonja egy jogász fogyasztói minőségét egy hitelmegállapodás megkötésével kapcsolatban, amely hitelre az egyéni ügyvédi irodája tulajdonát képező ingatlan a fedezet. Egyrészt tehát egy személy képességei és egyéni ismeretei által a fogyasztói minőségére gyakorolt hatás kérdése merül fel, másrészt pedig az említett személy által egy járulékos biztosítéki szerződésben a fogyasztói minőségére tekintettel betöltött szerepének az alap-hitelmegállapodásra gyakorolt hatása.

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

2 — HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.

3 — A Bíróság ezt a fogalmat az említett irányelvvel kapcsolatban a Cape és Idealservice MN RE ítéletben (C-541/99 és C-542/99, EU:C:2001:625) értelmezte.

I – **Jogi háttér**

A – *Az uniós jog*

3. Az irányelv (5), (10) és (16) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(5) mivel általában a fogyasztók nem ismerik azokat a jogszabályokat, amelyek saját országukon kívüli tagállamokban az áruk értékesítésére és szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket szabályozzák; mivel ezen ismeretek hiánya visszatarthatja a fogyasztókat attól, hogy közvetlenül egy másik tagállamban szerezzenek be árukat és vegyenek igénybe szolgáltatásokat;

[…]

(10) mivel a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el; mivel e jogszabályokat az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztók közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell; mivel ennélfogva a munkavállalási szerződéseket, az öröklési jog, a családi jog, valamint a gazdasági társaságok létrehozásával és létesítő okiratával kapcsolatos szerződéseket ki kell zárni ennek az irányelvnek a hatályából;

[…]

(16) mivel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a rögzített általános ismérvek alapján történő megítélését, különösen a felhasználók közötti szolidaritást figyelembe vevő közszolgáltatási értékesítési és szolgáltatási tevékenységekben ki kell egészíteni a különféle érintett érdekeltségek átfogó kiértékelését biztosító eszközökkel; mivel ez a jóhiszeműség követelményét valósítja meg; mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupozíciójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárást az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el.”

4. Az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése szerint e jogszabálynak az a célja, hogy „közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit”.

5. Az irányelv 2. cikke meghatározza a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató fogalmát. E rendelkezés szerint, „ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

[…]

b) »fogyasztó«: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén.

c) »eladó vagy szolgáltató«: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.”

B – *A román jog*

6. Az alapjogvita tárgyát képező, a hitelmegállapodás megkötésekor hatályos 193/2000. sz. törvény (*Legea privind clauzele abuzive din contractele încheiate intre comercianți și consmuatori*) 2. cikke a következőképpen fogalmaz:

„(1) Fogyasztónak minősül minden olyan természetes személy vagy természetes személyek egyesülést alkotó csoportja, aki vagy amely a hivatkozott törvény hatálya alá tartozó szerződés alapján olyan célból jár el, amely kívül esik saját üzleti, ipari, termelői és kézműipari tevékenysége vagy foglalkozása körén.

(2) Kereskedőnek minősül az a természetes vagy engedélyezett jogi személy, aki vagy amely a hivatkozott törvény hatálya alá tartozó szerződés alapján saját üzleti, ipari, termelői és kézműipari tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, illetve bárki más, aki ugyanezen célból e személy nevében vagy megbízásából jár el."

II – **Az alapjogvita és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés**

7. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet H. Costea felperes és az SC Volksbank România SA (a továbbiakban: Volksbank) alperes között folyamatban lévő polgári jogi jogvita keretében nyújtották be, amely jogvita tárgya a Judecătoria Oradea (Románia) elsőfokú polgári bírósághoz benyújtott megállapítást tartalmazó ítélet meghozatala iránti kereset.

8. H. Costea felperes ügyvéd, akinek szakterülete a kereskedelmi jog. 2008-ban H. Costea hitelmegállapodás kötött a Volksbankkal (a továbbiakban: vitatott megállapodás). Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az említett megállapodást a „Costea Ovidiu" egyéni ügyvédi iroda is aláírta, jelzálog-kötelezetti minőségben. A hitelmegállapodás megkötésének időpontjában ugyanis egy másik szerződést is kötöttek, amelyben a „Costea Ovidiu" egyéni ügyvédi iroda az ingatlan tulajdonosaként a Volksbankkal a fent jelzett hitel visszafizetése érdekében biztosíték kikötésében állapodott meg (a továbbiakban: biztosítéki szerződés). A „Costea Ovidiu" egyéni ügyvédi irodát ez ügyben H. Costea képviselte. Éppen e körülmény tette lehetővé, hogy az alperes bank tudomást szerezzen a hitelfelvevő foglalkozásáról.

9. 2013. május 24-én H. Costea keresetet nyújtott be a Volksbank ellen, amely az alapjogvita tárgyát képezi, és a hitelmegállapodás 5. pontjának a) alpontjában foglalt, a kockázati jutalékra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegének megállapítását, valamint a bank által e jogcímen beszedett összegek visszafizetését kérte. H. Costea fogyasztói minőségére alapítja érvelését és az irányelvet a román nemzeti szabályozásba átültető 193/2000. sz. törvény által előírt rendelkezésekre hivatkozik. [4] H. Costea többek között úgy ítéli meg, hogy kockázati jutalékra vonatkozó kikötést nem tárgyalták meg, azt a

4 — Az iratokban szereplő dokumentumokból kitűnik, hogy a szerződés „különös feltételei" című szakaszában található kikötésről van szó és a címe „kockázati jutalék", amely a hitel összege 0,22%-ának felel meg, és havonta kell fizetni a megjelölt határnapon, a szerződés teljes időtartama alatt.

bank egyoldalúan állapította meg. A felperes ez alapján a kikötés tisztességtelen jellegére következtet, továbbá arra, hogy a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó jelzálogjognak köszönhetően a kockázat kizárt. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban nem vitatják sem a kikötés tartalmát, sem annak esetleges tisztességtelen jellegét. [5]

10. Mivel a jogvita megoldásához szükségesnek tartotta az irányelv 2. cikke b) pontjának értelmezését, a Judecătoria Oradea a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek a »fogyasztó« fogalmának meghatározására vonatkozó 2. cikkének b) pontját, hogy a fogalom magában foglalja vagy – éppen ellenkezőleg – kizárja azt a természetes személyt, aki ügyvéd, és anélkül köt egy bankkal hitelmegállapodást, hogy a szerződés meghatározná a hitel célját, amennyiben a szóban forgó szerződés a szóban forgó természetes személy ügyvédi irodáját jelzálog-kötelezettként határozza meg?”

11. A Bíróság előtti eljárásban az SC Volksbank România, a román kormány, az olasz kormány, a holland kormány és az Európai Bizottság terjesztettek elő írásbeli észrevételeket. A 2015. január 28-án tartott tárgyaláson a feleket felhívták, hogy előadásaikat a járulékos biztosítéki szerződésnek a fogyasztói minőségre gyakorolt hatására, és a jelen ügy keretében a 2011/83/EU irányelv [6] (17) preambulumbekezdésében foglalt kettős célú szerződésekre vonatkozó rendelkezések hasznosságára összpontosítsák. H. Costea, a román kormány és az Európai Bizottság tett szóbeli észrevételeket.

III – **Előzetes észrevételek**

12. Előzetesen ki kell emelni, hogy míg a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban megállapítja, hogy a szerződés szövegében egyáltalán nem határozzák meg a hitel rendeltetését, a román kormány és a Bizottság is hangsúlyozta, hogy a vitatott megállapodás tartalmaz egy, a szóban forgó szerződés tárgyának meghatározására irányuló olyan feltételt, amelyben utalás történik arra, hogy a hitelt „folyó személyes kiadások fedezésére” nyújtották. A Volksbank nem vitatja e tényt, és azt H. Costea is megerősítette a tárgyaláson.

13. Ebben a tekintetben, annak ellenére, hogy a nemzeti bíróság olyan helyzetre hivatkozással terjeszti elő kérdését, amelyben a hitel rendeltetése nincs meghatározva, úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat és a Bíróság előtt tett észrevételek közötti eltérés nem akadályozhatja azt, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre hasznos választ adjon.

5 — A Volksbank azon gyakorlata alapján, amely szerint a hitelmegállapodásba belefoglalnak kockázati jutalékra vonatkozó rendelkezéseket, számos ügy indult a Bíróság előtt. Az SC Volksbank România ítéletben (C-602/10, EU:C:2012:443) a Bíróság megállapította, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL L 133., 66. o.) akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy az ezen irányelvet a belső jogba átültető nemzeti intézkedés (abban az ügyben a 50/2010 sürgősségi kormányrendelet, a *Monitorul Oficial al României* I. részének 2010. június 11-i 389. száma) a tárgyi hatálya alá vonja az olyan hitelmegállapodásokat, amelyek tárgya ingatlanfedezetű jelzáloggal biztosított hitel nyújtása, noha e szerződések kifejezetten ki vannak zárva az irányelv hatálya alól. A román bíróságok másik öt esetben is előterjesztettek előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, azonban később irattárba kerültek, mivel visszavonták az előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket (az SC Volksbank România végzés [C-47/11, EU:C:2012:572]; SC Volksbank România végzés [C-571/11, EU:C:2012:726]; SC Volksbank România végzés [C-108/12, EU:C:2013:658], SC Volksbank România végzés [C-123/12, EU:C:2013:460], valamint SC Volksbank România végzés [C-236/12, EU:C:2014:241]). A Matei-ítéletben (C-143/13, EU:C:2015:127) a Bíróságnak lehetősége nyílt a 93/13 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének értelmezésére az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztók között létrejött hitelmegállapodásokban szereplő bizonyos olyan kikötésekkel kapcsolatban, amelyek „kockázati jutalékot” írnak elő.

6 — A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL L 304., 64. o.).

14. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a nemzeti bíróság által, a saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatal iránt előterjesztett kérelmet, ha a közösségi jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson.[7]

15. Másrészről, ami különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat állítólagos ténybeli hiányosságait és hibáit illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint nem a Bíróság, hanem a nemzeti bíróság feladata a jogvita alapjául szolgáló tényállás megállapítása, és ebből az általa hozandó határozatra vonatkozó következmények levonása.[8]

16. A jelen ügyben egy olyan különös jogvita keretében kerül sor az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, amelynek megoldása a fogyasztónak az irányelvben foglalt fogalma értelmezésétől függ. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ugyancsak elegendő információt nyújt ahhoz, hogy a Bíróság hasznos választ adhasson a nemzeti bíróságnak.

IV – **Elemzés**

17. A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdésre adandó hasznos válasz szempontjából releváns különböző tényezőkre tekintettel, amelyekre a felek észrevételei is összpontosultak, elemzésemben kitérek a fogyasztónak az irányelv szerinti fogalma vizsgálatára, valamint egyéb tényezők e fogalom tekintetében felmerülő hatására, mint például a 2011/83 irányelvben foglalt kettős célú szerződésekre történő hivatkozás és az alapszerződés (hitelmegállapodás), illetve a biztosítéki szerződés közötti kapcsolat.

A – *A fogyasztónak a 93/13 irányelv szerinti fogalma*

18. A fogyasztó fogalma az uniós jog számos területén transzverzális formában jelenik meg, a fogyasztók védelmére irányuló jogszabályok közelítésére vonatkozó eszközökön túl, például a versenyjog,[9] a polgári jogi igazságügyi együttműködés,[10] a közös agrár- és halászati politika területén,[11] valamint egyéb olyan területen, ahol jogszabályok közelítésére vonatkozó intézkedések léteznek.[12] E tekintetben a másodlagos jognak a fogyasztók védelmére irányuló számos eszköze sem biztosítja a

7 — Lásd többek között: Melki és Abdeli ítélet (C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363), 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

8 — Lásd például: a Traum-ítélet (C-492/13, EU:C:2014:2267), 19. pont és a PreussenElektra-ítélet (C-379/98, EU:C:2001:160), 40. pont.

9 — EUMSZ 102. cikk b) pontja és EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének a) pontja.

10 — Polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.), 13. cikk, és a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.), 15. cikk.

11 — EUMSZ 39. cikk (1) bekezdésének c) pontja és EUMSZ 40. cikk (2) bekezdése.

12 — Példaként lásd: a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) (HL L178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

fogyasztó fogalmának egységes felfogását.[13] Az Unió szabályozási tevékenységének számos területén jelen lévő fogalomról van tehát szó, azonban sajátos körvonalait az elsődleges jog nem határozza meg,[14] és virtuális jellege, mint bizonyos jogalanyok azonosításának kategóriája, nem egységes, hanem a másodlagos jog adott eszközei szerint változik. A fogyasztó fogalma így nem jelenik meg egységesen valamennyi különböző jogterületekre vonatkozó és eltérő célra irányuló eszközben: egy olyan, operatív és dinamikus fogalomról van szó, amelyet a szóban forgó jogszabályi aktus tartalmára való hivatkozás útján határozható meg.[15]

19. A jelen ügyben a Bíróság feladata a 93/13 irányelv keretében értelmezni a fogyasztó fogalmát. E feladat megvalósításához nyilvánvalónak tűnik, hogy az irányelv 2. cikke b) pontjának szó szerinti szövegéből kell kiindulni, amely pontosítja a fogyasztó meghatározását.

20. Az említett rendelkezésből következik mind a fogyasztó, mind az eladó vagy szolgáltató meghatározása szempontjából azon terület jelentősége, amelyen az egyén a tevékenységét végzi. Az irányelv 2. cikkének b) pontja tehát megállapítja, hogy fogyasztónak kell tekinteni „minden olyan természetes személy[t], aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból *jár el*, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén". Ezzel szemben, a 2. cikk c) pontja szerint eladónak vagy szolgáltatónak minősül „minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében *cselekszik* [...]".

21. E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlata kiemelte, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti fogalmi ellentét nem működik teljesen szimmetrikusan (nem minden olyan személy minősül fogyasztónak, aki nem tekinthető eladónak vagy szolgáltatónak), mivel különösen a jogi személyek nem tekinthetők az irányelv 2. cikke értelmében vett fogyasztóknak.[16] A jelen ügyben kétségtelennek tűnik, hogy H. Costea természetes személyként és nem az ügyvédi iroda képviselőjeként kötötte meg a hitelmegállapodást.

22. H. Costea fogyasztói minőségének megkérdőjelezése, amely az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokául szolgál, abból a tényből ered, hogy H. Costea foglalkozása ügyvéd. Az írásbeli és szóbeli észrevételeket benyújtó valamennyi érdekelt, kivéve a Volksbank, úgy véli, hogy egy természetes személy által gyakorolt foglalkozás nem befolyásolja annak megítélését, hogy egy személyt az irányelv 2. cikke b) pontjának értelmében vett fogyasztónak lehet-e minősíteni. Ellenkezőleg, a Volksbank szerint ahhoz, hogy egy személyt fogyasztónak lehessen tekinteni, egy objektív feltétel fennállásának megállapításán kívül – amely az irányelv 2. cikke b) pontjának megfogalmazásából ered –, egy, az irányelv azon szelleméhez kötődő szubjektív feltételt is alkalmazni kell, amely a fogyasztó mint általában a jogszabályokat nem ismerő gyengébb fél védelmére irányul. A Volksbank szerint így vitatható a fogyasztó egyenlőtlen helyzetének vélelme, amennyiben nyilvánvaló, hogy a fogyasztó tapasztalattal és információval rendelkezik ahhoz, hogy megvédje magát.

13 — Mindazonáltal a fogyasztó fogalma hasonló, bár nem azonos meghatározással szerepel olyan meghatározott eszközökben, mint például az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1985. december 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv (HL L 372., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 262. o.), és a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.) – amelyeket a 2011/83 irányelv helyezett hatályon kívül –, valamint a szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv (HL L 158., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 132. o.) és a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 149., 22. o.). Ez utóbbi egyébként az „átlagfogyasztót" veszi viszonyítási alapul, aki a Bíróság értelmezése szerint „megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő, figyelembe véve a társadalmi, kulturális és nyelvi tényezőket is [...]", ((18) preambulumbekezdés). A fogyasztó fogalmának a különböző eszközökben való összehasonlításához lásd: M. Ebers, „The notion of »consumer«", in. *Consumer Law Compendium*, www.eu-consumer-law.org.

14 — A fogyasztó fogalmának különböző funkcióiról és az említett fogalomnak a Szerződés bizonyos cikkeiben betöltött szerepe alapján adott tág értelmezésről, lásd: K. Mortelmans és S. Watson, „The Notion of Consumer in Community Law: A Lottery?", in.: J. Lonbay (szerk.), *Enhancing the Legal Position of the European Consumer*, BIICL Kiadó, 1996., 36–57. o.

15 — M. Tenreiro, „Un code de la consommation ou un code autour du consommateur? Quelques réflexions critiques sur la codification et la notion du consommateur", in.: L. Krämer, H.-W. Micklitz és K. Tonner (szerk.), *Law and diffuse Interests in the European Legal Order. Liber amicorum Norbert Reich*, 349. o.

16 — Cape és Idealservice MN RE ítélet (C-541/99 és C-542/99, EU:C:2001:625), 16. pont.

23. Az irányelv 2. cikke b) pontja szövegének az e jogszabály további rendelkezéseivel együttes rendszertani értelmezésére figyelemmel, valamint a fogyasztónak az uniós jog egyéb eszközeiben megjelenő fogalmára vonatkozóan az ítélkezési gyakorlat által adott értelmezés fényében véleményem szerint, a Volksbank érvelését el kell utasítani.

24. A fogyasztó fogalmának központi eleme az e jogszabályban meghatározott módon ugyanis egy világosan körülhatárolható tényezőre vonatkozik: ez a szerződő félnek a szóban forgó jogügyletben elfoglalt helyzete. Ebben az értelemben, ahogy azt az Asbeek-ítélet is kiemelte, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az irányelv „a szerződő felek azon jellemzője szerint határozza meg azokat a szerződéseket, amelyekre alkalmazandó, hogy e szerződő felek üzleti tevékenységük keretében, vagy azon kívül járnak-e el”. [17]

25. A szóban forgó jogügylettel érintett tevékenységi terület kiemelt szerepét mint a fogyasztói minőség meghatározó tényezőjét a Bíróság olyan egyéb fogyasztóvédelmi eszközökkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlata is megerősíti, amelyek az irányelv 2. cikkének b) pontjában foglalt, a fogyasztóra vonatkozó fogalomhoz hasonló meghatározásokat tartalmaznak. Ily módon, a Di Pinto ítéletben [18] a fogyasztó fogalmának a 85/577/EGK irányelv [19] keretében történő értelmezésekor a Bíróság hangsúlyozta, hogy a védelem alkalmazásának feltétele éppen abban a kapcsolatban rejlik, amely a kereskedők felé irányuló házaló kereskedelem tárgyát képező ügyleteket kötötte össze – amelyek célja az üzleti vagy cégérték értékesítésére vonatkozó reklámszerződések megkötésének ösztönzése – a kereskedő szakmai tevékenységével, ezáltal a Bíróság csak akkor tartotta szükségesnek az irányelv alkalmazását, amennyiben a házaló kereskedelem célját képező üzlet a szakmai tevékenységük keretét meghaladta. [20]

26. Ily módon úgy tűnik, hogy az irányelv szövege és az ezen jogi eszköz, illetve a 85/577 irányelv értelmezésére irányuló ítélkezési gyakorlat a fogyasztó egyaránt objektív és funkcionális fogalma mellett döntött: egy adott személy tekintetében tehát nem egy lényegi és állandó kategóriáról, [21] hanem ellenkezőleg, egy olyan minőségről van szó, amely egy adott személy által a mindennapjaiban előforduló sok ügylet közül egy jogügylettel vagy egyedi ügylettel kapcsolatban elfoglalt helyzete alapján értékelhető. Ahogyan azt Mischo főtanácsnok a Di Pinto ügyben a fogyasztónak a 85/577 irányelv 2. cikke szerinti fogalmára való hivatkozással kiemelte, az e rendelkezés hatálya alá tartozó személyeket „nem absztrakt módon kell meghatározni, hanem aszerint, hogy konkrétan mit csinálnak”, ezáltal egy adott személy különböző helyzetekben, egyes esetekben fogyasztói minőséggel rendelkezhet, máskor pedig szakmai minőségben járhat el. [22]

27. A fogyasztónak mint egy adott jogügylet szereplőjének ezen fogalmát, amely egyúttal és esettől függően objektív és funkcionális elemeket is tartalmaz, a Brüsszeli Egyezmény is megerősíti, amellyel kapcsolatban a fogyasztó fogalmát szintén értelmezte a Bíróság, jóllehet, ahogyan azt a továbbiakban kifejtem, az irányelv értelmezésekor árnyalni kell az analógia alkalmazását a két jogszabály eltérő tárgyára tekintettel. A Benincasa-ítéletben [23] a Bíróság kimondta, hogy annak meghatározásához, hogy

17 — C-488/11, EU:C:2013:341, 30. pont.

18 — C-361/89, EU:C:1991:118.

19 — A 2011/83/EU irányelv által hatályon kívül helyezett irányelv, amelynek 2. cikke úgy határozta meg a „fogyasztót”, mint „az a természetes személy, aki gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül köt az ezen irányelv hatálya alá tartozó üzletet”.

20 — Di Pinto ítélet (C-361/89, EU:C:1991:118), 15. pont.

21 — Jacobs főtanácsnok szavai szerint: „nem létezik fogyasztó vagy nem-fogyasztó személyes jogállás; az számít, hogy a fogyasztó milyen minőségében járt el, amikor a különleges szerződést megkötötte”. A Gruber-ügyre vonatkozó indítvány (C-464/01, EU:C:2004:529), 34. pont.

22 — Mischo főtanácsnok Di Pinto ügyre vonatkozó indítványa (C-361/89, EU:C:1990:462) 19. pont. Ebben az ügyben a főtanácsnok azt javasolta, hogy azok a kereskedők, akiket cégértékük eladása érdekében keresnek meg házaló kereskedők, fogyasztói minőséggel bírjanak. A Bíróság nem követte ezt az irányt.

23 — C-269/95, EU:C:1997:337.

egy személy fogyasztói minőségben jár-e el, „a szerződés céljára és természetére tekintettel a különleges szerződéssel érintett személy helyzetére, nem pedig az érintett személy szubjektív körülményeire kell hivatkozni. […] Ugyanazt a személyt bizonyos ügyletekkel kapcsolatban fogyasztónak, míg másokkal összefüggésben már gazdasági szereplőnek lehet tekinteni”. [24]

28. Végeredményben egy olyan *objektív* és *funkcionális* fogalommal állunk szemben, amelynek érvényesülése *egyetlen feltételtől* függ: a jogügylet kereteitől, különösen a szakmai tevékenységen kívüli tevékenységekkel összefüggésben. Ugyanis, ahogyan azt a román kormány kiemelte, az irányelv nem állapít meg semmilyen kiegészítő feltételt a fogyasztói minőség meghatározásához. Ezenkívül olyan fogalomról van szó, amelyet a *helyzettől függően*, azaz egy konkrét jogügylettel kapcsolatban határoznak meg. [25] Következésképpen senkit nem lehet megfosztani általános ismeretei és foglalkozása okán attól a lehetőségtől, hogy a szakmai tevékenységén kívül eső szerződéssel kapcsolatban fogyasztó legyen, hanem erre kizárólag a konkrét jogügylettel kapcsolatos helyzete alapján kerülhet sor.

29. E megállapítást nem cáfolja a Volksbanknak az irányelv szellemén alapuló érvelése, különösen az ezen irányelv különböző preambulumbekezdéseire történő hivatkozásai. [26] Az irányelv rendszertani szemléletére tekintettel kétségtelen, hogy a sebezhetőség és az alárendelt helyzet fogalmai, mind a tárgyalási lehetőségek, mind pedig tájékozottsági szint tekintetében, az irányelv lényegét alkotják, mivel egy olyan helyzetből a kiindulási pont, hogy a fogyasztó elfogadja az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket, anélkül hogy ezek tartalmát befolyásolni tudná. [27] Mindazonáltal, a sebezhetőség és az alárendelt helyzet gondolata, amelyek általában az uniós szintű fogyasztóvédelem alapját képezik, [28] a fogyasztó fogalmának jogszabályi meghatározásában nem jelennek meg konkrétan e fogalom pozitív jogi meghatározásának szükséges feltételeiként. Így sem a fogyasztó fogalma, sem pedig az irányelv egyéb rendelkezései egy konkrét helyzetben a fogyasztói minőség fennállását nem kötik az ismeretek és a tájékoztatás hiányához, vagy tényleges alárendelt helyzethez.

30. A fogyasztói minőségnek a fogyasztó tapasztalatával, tanulmányaival, foglalkozásával, illetve intelligenciájával kapcsolatos tényezők alapján történő megvitatásának lehetősége az egyes konkrét esetekben ugyanis ellentétes lenne az irányelv hatékony érvényesülésével. Különösen az ügyvédek (vagy jogi végzettséggel rendelkezők, valamint más szakemberek) védtelenné válnának magánjogi viszonyaik számos aspektusában. Ahogy azt a román kormány kiemeli, még abban az esetben is, ha a szóban forgó személy tudásszintje megegyezne a kölcsönadó ismereteivel, ez nem érinti azt, hogy ugyanolyan tárgyalóképességgel rendelkezik, mint bármely más természetes személy az eladóval vagy a szolgáltatóval szemben.

24 — Uo., 16. pont. Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy „a felperest, aki nem jelenlegi, hanem jövőbeni szakmai tevékenység folytatására irányuló szerződést köt, nem lehet fogyasztónak tekintetni”, 19. pont. A főtanácsnok is ilyen értelemben foglalt állást és megállapította, hogy „[...] éppen a szóban forgó tevékenység – és hangsúlyozom, hogy nem a jogalany előzetes személyes körülményei – az a tényező, amelyet a Brüsszeli Egyezmény 13. cikke figyelembe vesz meghatározott szerződésekre vonatkozó bírósági hatásköre terén egy sajátos rendszer kialakításához”. Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok 1997. február 20-i indítványa, 49. pont.

25 — F. Denkinger, *Der Verbraucherbegriff*, De Gruyter Recht, Berlin, 2007., 287. és azt követő oldalak.

26 — Különösen a (4)–(6), a (8)–(10), (12), (16) és (24) preambulumbekezdés.

27 — Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet (C-488/11, EU:C:2013:341) 31. pont, és Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349) 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

28 — E tekintetben lásd: az „Európai Gazdasági Közösség fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos politikájának első előzetes programja”, 1975. (HL C 92., 1. o.), valamint az Európai Gazdasági Közösség fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos politikájának második programjáról szóló, 1981. május 19-i tanácsi állásfoglalás (HL C 133., 1. o.).

31. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a Bíróság a Šiba-ítéletben [29] megállapította, hogy „az ügyvédek olyan magas szintű szakmai jártassággal rendelkeznek, amellyel a fogyasztók nem feltétlenül rendelkeznek”. [30] Mindazonáltal e megállapítások egy olyan helyzetre vonatkoztak, amelyben a szóban forgó ügyvéd „üzleti tevékenysége keretében díjfizetés ellenében nyújt jogi szolgáltatásokat valamely magáncélból eljáró magánszemély részére”, és ezért az irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében szolgáltatónak minősül. [31]

32. A Volksbank által javasolt értelmezés ugyancsak a fogyasztói minőség megtagadásának következményéhez vezetne mindazon személyek tekintetében, akik a szerződéskötéskor jogi vagy más típusú szakmai segítséget kaphattak. [32]

33. Másrészről, a Bíróság az érintett személy ismeretei vagy a konkrét helyzet által gyakorolt hatást elutasította az irányelvtől eltérő területeken, ha nem teljesült az az objektív feltétel, hogy a tevékenység az adott személy szakterületén kívül esik. Ez történt a 85/577 irányelvvel kapcsolatban, amelynek tekintetében a Di Pinto ítélet bizonyítja, hogy ha az adott személy szakmai tevékenységének keretében jár el, a konkrét esetben az ismeretek tényleges hiánya nem vonja kétségbe eladói vagy szolgáltatói minőségét. [33]

34. Következésképpen úgy vélem, hogy a fogyasztónak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja azt a természetes személyt, aki ügyvéd, és aki hitelmegállapodást köt egy bankkal, és az említett megállapodásban a jelzálogjog biztosítékaként az egyéni ügyvédi irodájának tulajdonát képező ingatlant tüntet fel, ha a nemzeti bíróság rendelkezésére álló bizonyítékokból az következik, hogy az említett személy olyan célból járt el, amely nem tartozik szakmai tevékenysége körébe.

B – *A fogyasztó fogalma a kettős célú szerződésekkel kapcsolatban*

35. Az előzőekben tett megállapításoktól függetlenül úgy vélem, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolásához hasznos rátérni az úgynevezett „kettős célú szerződések” megvitatására, különösen ha az említett kérdés kifejezetten olyan szerződésre vonatkozik, amelyben a hitel célja nincs meghatározva.

36. E tekintetben mind a román, mind a holland kormány kiemelték, hogy a jelen ügyben mennyire hasznos a Gruber-ítélet H. Costea fogyasztói minőségének meghatározásakor. [34] Az Európai Bizottság írásbeli észrevételeiben, valamint a tárgyaláson hangsúlyozta a 2011/83 irányelv (17) preambulumbekezdésének jelentőségét. Az említett preambulumbekezdés és a Gruber-ítélet is hivatkozik – eltérő területeken – a kettős célú szerződésekre.

37. A Gruber-ítéletben és a 2011/83 irányelvben eltérnek az annak meghatározására irányuló feltételek, hogy egy szerződés személyes vagy szakmai területhez tartozik-e. Ahogy azt később kifejtem, álláspontom szerint a jelen ügy körülményei között a 2011/83 irányelvben szereplő feltétele a releváns.

29 — C-537/13, EU:C:2015:14

30 — Uo., 23. pont.

31 — Uo., 24. pont.

32 — E tekintetben emlékeztetni kell, hogy a Bíróság a Rampion és Godard ítéletben (C-429/05, EU:C:2007:575) 65. pontban megállapította, hogy az ügyvédi képviselet nem érinti a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelv (HL 1987. L 42., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 326. o.) 11. cikke (2) bekezdésének értelmezését, amelynek értelmében e rendelkezést a nemzeti bíróságok hivatalból alkalmazhatják.

33 — Így a Bíróság megállapította, hogy „a legésszerűbb valójában azt hinni, hogy egy üzletember átlagosan okos, ismeri üzletének értékét, és minden egyes értékesítendő ügyletének értékét, oly módon, hogy ha elkötelezi magát valami mellett, akkor azt nem teheti meggondolatlanul és kizárólag a meglepetés hatására”, Di Pinto ítélet (C-361/89, EU:C:1991:118) 18. pont.

34 — A Gruber-ítéletet (C-464/01, EU:C:2005:32) egy olyan ügyben hozta a Bíróság, amely egy gazdasági épület tetőcserepeinek vételére és felhelyezésére vonatkozott, és amely épületben J. Gruber családi otthona is volt.

38. A Gruber-ítéletben [35] a Bíróság a fogyasztó fogalmának megszorító értelmezését támogatta a kettős célú szerződésekkel kapcsolatos esetekben. A szóban forgó értelmezés előnyben részesíti a mellékesség kritériumát: valamely személy nem alkalmazhatja a Brüsszeli Egyezményben a fogyasztók tekintetében meghatározott különös joghatósági szabályokat, „kivéve ha a kereskedelmi vagy szakmai használat annyira *mellékes*, hogy a kérdéses ügylet egészében elhanyagolható szerepet játszik; az a tény pedig, hogy a nem kereskedelmi és nem szakmai cél van túlsúlyban, ebből a szempontból jelentéktelen.” [36] A Bíróság azt is megállapította, hogy a bizonyítási teher arra a személyre hárul, aki az Egyezmény 13–15. cikkére hivatkozik. [37]

39. Teljesen eltérő megfogalmazással a 2011/83 irányelv (17) preambulumbekezdése a meghatározó célon alapuló feltételt támogatja: „kettős célú szerződések esetében […], amelyeknél a szerződést részben a személy szakmájába tartozó, részben pedig azon kívül eső célból kötik, és a kereskedési cél annyira korlátozott, hogy a teljesítés egésze szempontjából nem elsődleges, az adott személy szintén fogyasztónak tekintendő”.

40. Ily módon, miközben a Gruber-ítélet mellékességre vonatkozó feltétele szerint a szerződésnek a személyes területre való besorolása megköveteli, hogy a szakmai használat olyan kismértékű legyen, hogy jelentéktelennek lehessen minősíteni, a 2011/83 irányelv kiegyensúlyozottabb megoldást választ a szerződés általános összefüggésében meghatározó célra vonatkozó feltétel útján.

41. Ahogy arra a Bizottság a tárgyaláson felhívta a figyelmet, a Gruber-ügyre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot elővigyázattal kell alkalmazni az irányelv értelmezése terén. A Bíróság azon ítélkezési gyakorlata ugyanis, amely a fogyasztó fogalmát a Brüsszeli Egyezmény 13. cikkének és a 44/2001 rendelet 15. cikkének vonatkozásában értelmezi, megszorító megközelítést alkalmaz, kétségtelenül figyelembe véve azt, hogy ezek a rendelkezések az alperes lakóhelyén alapuló általános joghatósági szabály alóli kivételt jelentenek, és ezért azokat megszorítóan kell értelmezni. [38] Ez alapján nem tűnik úgy, hogy a kettős célú szerződésekben a fogyasztó fogalmának megszorító alkalmazása analógia útján automatikusan átültethető az olyan sajátos fogyasztóvédelmi szabályok területére, mint az irányelv. [39]

42. Egyébként, a 2011/83 irányelv (17) preambulumbekezdése megközelítésének a Gruber-ítéletben alkalmazott megközelítéstől való eltérése nem véletlen. Ezen irányelv tárgyalása során ugyanis az Európai Parlament egy olyan kiigazítást terjesztett elő, amely kifejezetten a fogyasztó fogalmának módosítását javasolta oly módon, hogy azt terjesszék ki „minden olyan természetes személyre, aki [...] *alapvetően* olyan célból jár el, amely kívül esik a kereskedelmi tevékenysége, vállalkozása, szakmája vagy foglalkozása körén”. [40] Az ezt követő tárgyalások során az Európai Parlament a fogyasztó fogalmának megtartását támogatta, és elvetette az „alapvetően” határozószót, azzal a feltétellel, hogy a fogyasztó fogalmának pontos meghatározására irányuló premabulumbekezdésben, amely eredetileg a Gruber-ítéleten [41] alapult, a „mellékes” szót helyettesítsék a „meghatározó” szóval. [42]

43. Végeredményben, és tekintettel a fogyasztó fogalmának a különböző jogszabályokban betöltött különféle funkciókra, valamint az előkészítő munkákból következő megállapításokra, véleményem szerint a 2011/83 irányelv (17) preambulumbekezdése rögzíti a szerződés egészének összefüggésében meghatározó jellegű célhoz kapcsolódó feltételt.

35 — C-464/01, EU:C:2005:32.

36 — Gruber-ítélet (C-464/01, EU:C:2005:32) 54. pont. Kiemelés tőlem.

37 — Uo., 46. pont.

38 — Lásd például: Shearson Lehman Hutton ítélet (C-89/91, EU:C:1993:15) 18. o., és Gabriel-ítélet (C-96/00, EU:C:2002:436) 39. o.

39 — E vitás kérdésről lásd: N. Reich, H.-W. Micklitz, P. Rott és K. Tonner, *European Consumer Law*, 2. kiadás, Intersentia, 2014., 53. o.

40 — Jelentés a fogyasztók jogairól szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról, Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság, 2011. február 22., A7–0038/2011. sz., 36. o.; 59. sz. módosítás. Kiemelés tőlem.

41 — 2011. május 20-i 10481/11. sz. tanácsi dokumentum, 3. o.

42 — 2011. június 8-i 11218/11. sz. tanácsi dokumentum, 5. o.

44. A jelen ügyet illetően, a román kormányhoz és a Bizottsághoz hasonlóan hajlok annak megállapítására, hogy a 2011/83 irányelv (17) preambulumbekezdése által a fogyasztó fogalmának értelmezéséhez nyújtott tisztázó megállapítások alkalmazása az irányelv terén is irányadó. Ezen értékelés ugyanis igazolt, tekintettel arra, hogy a két jogi eszköz célja közös, és kifejezett kapcsolat van közöttük. A 2011/83 irányelv tehát az irányelvet módosító jogi aktus.[43] Ezenkívül, e két jogszabálynak a fogyasztó fogalmára vonatkozó szövege szinte azonos, az egyetlen különbség abban rejlik, hogy míg az irányelv kizárólag a „szakmai tevékenységet" említi, a 2011/83 irányelv a „kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységre" hivatkozik.

45. Következésképpen azon kérdés tisztázására, hogy egy adott személyt lehet-e fogyasztónak tekinteni az irányelv szempontjából olyan körülmények között, amelyekben arra utaló jelek vannak, hogy a szóban forgó szerződés kettős célra irányul, olyan formában, hogy nem válik egyértelművé az, hogy az említett szerződést kizárólagos, akár személyes, akár szakmai célból kötötték-e, a meghatározó célhoz kötődő feltétel az eszköz annak meghatározásához a szóban forgó szerződéssel összefüggő körülmények átfogó vizsgálatán keresztül, – a tisztán mennyiségi feltételen túl –[44] és a nemzeti bíróság rendelkezésére álló objektív bizonyítékok értékelése útján, hogy mennyiben a szakmai, illetve a nem szakmai célok meghatározóak egy szerződéssel kapcsolatban.

46. Bár az Európai Bizottság és H. Costea is előadták a tárgyaláson, hogy a nemzeti bíróság által ismertetett tényállás nem tartalmaz semmilyen olyan elemet, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy kettős célú szerződésről van szó, a kérdést előterjesztő bíróság feladata a tényállást tisztázni a hitel céljával összefüggésben, a rendelkezésére álló olyan bizonyítékok útján, amelyek között kétségtelenül megtalálhatók a magában a szerződésben foglalt részletes rendelkezések, amelyek tartalma jól megalapozhatja annak vélelmét, hogy személyes célokra szolgáló hitelről van szó.

47. Következésképpen álláspontom szerint, amennyiben a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy nem derül ki egyértelműen az, hogy egy szerződést kizárólagos, akár személyes, akár szakmai célból kötöttek meg, a szóban forgó szerződő felet fogyasztónak kell tekintetni, ha a szakmai cél nem meghatározó a szerződés általános összefüggésében, a körülmények egészére és a rendelkezésére álló bizonyítási eszközök elbírálására tekintettel, amelyeket a nemzeti bíróságnak kell értékelnie.

C – *Az alapszerződés és a járulékos szerződés közötti kapcsolat*

48. Végezetül azon kérdés megoldása marad, hogy milyen lehetséges hatással lehet H. Costea fogyasztói minőségének meghatározására az a körülmény, hogy az alap-hitelmegállapodás biztosítéka egy olyan ingatlan volt, amely a kölcsönvevő szakmai tevékenységét szolgálta.

49. E tekintetben mind a román kormány, mind pedig a Bizottság által benyújtott észrevételek hangsúlyozzák, hogy a biztosítéki szerződés nincs hatással a hitelmegállapodásra. A tárgyaláson az említett észrevételekben és H. Costea észrevételeiben kiemelésre került, hogy a „Costea Ovidiu" egyéni ügyvédi iroda harmadik személynek minősül a hitelmegállapodással kapcsolatban, és megállapították, hogy pusztán az a tény, hogy az ezen ügyvédi iroda tulajdonát képező ingatlan a hitelmegállapodás biztosítéka, nem jelenti azt, hogy az említett iroda a hitelszerződés részesévé válik.

43 — A 2011/83 irányelv a 85/577/EGK és a 9/7/EK irányelvek helyébe lép, valamint módosítja a 93/13/EGK és a 1999/44/EK irányelveket. A 93/13 irányelvvel kapcsolatban, bár a bizottsági javaslat (COM(2008) 614 végeleges) a teljes irányelv hatályon kívül helyezését és annak az új irányelvbe történő beépítését javasolta, végül a 2011/83 irányelv csak arra szorítkozik, hogy 32. cikkén keresztül a 93/13 irányelvbe egy új 8A. cikket iktat be, amely azokra a legszigorúbb intézkedésekre vonatkozik, amelyeket a tagállamok a fogyasztók védelme érdekében bevezethetnek.

44 — Kétségtelen, hogy a meghatározó célhoz kapcsolódó feltétel a gyakorlati alkalmazásában bizonyos mértékig összetett. Ennek vitáját lásd: L. D. Loacker, „Verbraucherverträge mit gemischter Zwecksetzung", *Juristenzeitung* 68. sz., 2013., 234–242. o.

50. Az észrevételekben kifejtettekkel egyetértésben úgy vélem, hogy két jogviszony áll fenn: egyrészről, H. Costea mint természetes személy – mint kölcsönvevő – és a bank közötti jogviszony, valamint másrészről, a „Costea Ovidiu” egyéni ügyvédi iroda – mint jelzálogkötelezett – és a bank közötti jogviszony. Mindkét jogviszonyt önállónak kell tekinteni, oly módon, hogy a második – amely ezen kívül járulékos jellegű – nem befolyásolja az első természetét.

51. A Bíróság ítélkezési gyakorlata e tekintetben nyújt néhány iránymutatást a járulékosnak tekinthető szerződések és a vonatkozó alapszerződések közötti kapcsolatról, mind a 85/577 irányelv mind pedig a 44/2001 rendelet terén. Ily módon a Dietzinger-ítéletben [45] a Bíróság az említett első irányelvet úgy értelmezte, hogy a biztosítéki szerződések járulékos jellegére figyelemmel a fogyasztó meghatározását tartalmazó 85/577 irányelv 2. cikkének első francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „nem szakmai tevékenysége keretében eljáró természetes személy által kötött garanciavállalási szerződés nem tartozik az irányelv hatálya alá, amennyiben szakmai tevékenysége keretében eljáró másik személyt terhelő tartozás visszafizetését garantálja”. [46] Ugyanebben az értelemben foglalt állást a Bíróság a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének értelmezése vonatkozásában, és a Česká spořitelna ítéletben [47] megállapította, hogy e rendelkezést „akként kell értelmezni, hogy az olyan természetes személy, aki szoros szakmai kapcsolatban áll valamely társasággal, mint annak ügyvezetője vagy többségi tulajdonosa, nem tekinthető e rendelkezés értelmében fogyasztónak, ha olyan kötelezvény tekintetében vállal váltókezességet, amelyet e társaság hitelnyújtásra vonatkozó szerződés alapján fennálló kötelezettségeinek biztosítása céljából állítottak ki”. [48]

52. Mindazonáltal a jelen ügyben ezzel ellentétes helyzetről van szó. Ugyanis kizárólag a járulékos szerződéssel kapcsolatban állapítható meg esetleg szakmai vetület, mivel H. Costea egyéni ügyvédi irodájának jogi képviselőjeként írta alá a biztosítéki szerződést. Következésképpen és a Dietzinger-, illetve Česká spořitelna-ítélettől eltérően, a jelen ügyben nem merül fel az *accesorium sequitur principale* alapelv alkalmazása abban az értelemben, hogy a járulékos szerződés hatásai osztanák az alapszerződés sorsát, hanem figyelembe kell venni az egyes jogviszonyok önállóságát, hogy meg lehessen állapítani, hogy ugyanazon egyénnek milyen különböző funkciói vannak az egyes szerződésekben. Valójában a jelen ügy szempontjából nem annak megállapítása a meghatározó, hogy H. Costea jogi képviselőként milyen minőségben jár el a biztosítéki szerződésben mint járulékos szerződésben, hanem annak tisztázása, hogy milyen jogállással rendelkezik az alapszerződést képező hitelmegállapodásban.

53. Az a tény tehát, hogy H. Costea az ügyvédi iroda képviselőjeként aláírta a biztosítéki szerződést, nem érinti hátrányosan H. Costea fogyasztói minőségét az alap-hitelmegállapodással kapcsolatban. Sőt, ellenkezőleg, a hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján még esetlegesen úgy is lehetne érvelni, hogy a járulékos biztosítéki szerződés a főszerződés hatása alatt állhat. [49]

54. Mindezek alapján úgy vélem, hogy egy természetes személy által egyéni ügyvédi irodájának jogi képviselőjeként a járulékos biztosítéki szerződés megkötésében betöltött szerep nincs hatással fogyasztói minőségére az alap-hitelmegállapodás tekintetében.

45 — C-45/96, EU:C:1998:111

46 — Uo., 23. pont. Mindazonáltal az *accesorium sequitur principale* alapelv alkalmazása nem bizonyult elegendőnek annak megállapításához, hogy a 87/102 irányelv hatálya alá tartozik egy adott hitel visszafizetésének biztosítása érdekében kötött garanciavállalási szerződés, még akkor sem, ha sem a kezes, sem pedig a hitel kedvezményezettje nem a saját szakmai tevékenysége keretében járt el. Lásd e tekintetben: Berliner Kindl Brauerei-ítélet (C-208/98, EU:C:2000:152).

47 — C-419/11, EU:C:2013:165.

48 — Uo., 40. pont.

49 — Mindazonáltal, a járulékosság kritériumának mint az uniós jog alkalmazásának meghatározására irányuló tényezőnek megvannak a maga határai. Lásd e tekintetben: Léger főtanácsnok Berliner Kindl Brauerei ügyre vonatkozó indítványa (C-208/98, EU:C:1999:537) 65. pont.

V – **Végkövetkeztetések**

55. A fenti kifejtett okok alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Judecătoria Oradea által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

„A fogyasztónak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 2. cikke b) pontja értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja azt a természetes személyt, aki ügyvéd, és hitelmegállapodást köt valamely bankkal, és az említett szerződésben a jelzálogjog biztosítékaként az egyéni ügyvédi irodájának tulajdonát képező ingatlant tüntet fel, amennyiben a nemzeti bíróság rendelkezésére álló bizonyítékok alapján bebizonyosodik, hogy az említett személy olyan célból járt el, amely nem tartozik szakmai tevékenysége körébe.

Amennyiben a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy nem derül ki egyértelműen az, hogy egy szerződést kizárólagos, akár személyes, akár szakmai célból kötöttek, a szóban forgó szerződő felet fogyasztónak kell tekintetni, ha a szakmai cél nem meghatározó a szerződés általános összefüggésében, a körülmények egészére és a rendelkezésére álló bizonyítási eszközök összességének elbírálására tekintettel, amelyeket a nemzeti bíróságnak kell értékelnie.

Egy természetes személy által egyéni ügyvédi irodájának jogi képviselőjeként a járulékos biztosítéki szerződés megkötésében betöltött szerepe nincs hatással fogyasztói minőségére az alap-hitelmegállapodás tekintetében.”